

IT'S THE END OF THE WORLD AS WE KNOW IT (AND I FEEL FINE)

Személyközi interkonnektivitás a *Plur1bus*ban

DOI 10.35402/kek.2026.3.10

Absztrakt

A tanulmány a *Plur1bus* című sorozat által ábrázolt globális személyközi interkonnektivitást vizsgálja. A hálózatba szervezett kollektivitás a tudásbeli homogenizálódás révén felszámolja a különbségeket és az egyéni autonómia feltételeit. A *plur1bus* mint komplex személyközi entitás önvédelmi logikája miatt nem képes reflektálni működésének járulékos veszteségeire, miközben normatív nyomást gyakorol a kívül maradókra. A kollektivitás totalitása ellehetetleníti az intimitást, az egyéni döntéshozatalt és a cselekvőképességet. A tanulmány a sorozat kulturális és filozófiai előképeit komparatív módon tárja fel. A vizsgálat a személyközi hálózat működésére és önvédelmi kivetüléseire összpontosít. A vizsgálat a digitális pszichológia szempontjainak bevonására is törekszik.

Kulcsszavak: *Plur1bus*, hálózat, interkonnektivitás

Abstract

The study examines the global interpersonal interconnectivity depicted in the series *Plur1bus*. Network-organized collectivity, through the homogenization of knowledge, eliminates differences and the conditions of individual autonomy. As a complex interpersonal entity, *plur1bus*, due to its logic of self-preservation, is unable to reflect on the collateral losses of its own operation, while simultaneously exerting normative pressure on those who remain outside it. The totality of collectivity renders intimacy, individual decision-making, and agency impossible. The study explores the cultural and philosophical antecedents of the series through a comparative approach. The analysis focuses on the functioning of the interpersonal network and its self-protective projections, and also seeks to incorporate perspectives from digital psychology.

Keywords: *Plur1bus*, network, interconnectivity

„Fel kell ismernünk, hogy a haladás soha nem lineáris közelítés valamilyen már létező célhoz, hiszen minden olyan előrelépés, amely megérdemli a »haladás« nevet, magának a haladás fogalmának radikális újrafogalmazását jelenti – a haladást folyamatosan újra kell definiálni, és ez az újrafogalmazás a haladás kritikus része.” (Žižek 2025: 30)

Bevezető gondolatok

Az Apple TV 2025 novemberében indította útjára posztapokaliptikus tudományos-fantasztikus drámasorozatát, a *Plur1bus*-t. Az alkotás a boldogság, hatékonyság és megelégedettség ígéretével kecsegtető, folyamatos személyközi interkonnektivitás elsőpró erejű narratív kritikája. Alkotója a nagy sikerű *Breaking Bad* (*Totál szívás*) című AMC-sorozatot, valamint a *Better Call Saul*

spin-offot is jegyző Vince Gilligan. Az ő nevéhez fűződik továbbá az 1993 és 2002 között futó *X-akták* (*The X-Files*) több epizódja.

A *Plur1bus*ban a Föld teljes lakossága – tizenhárom egymástól független személyt leszámítva – egy folyamatosan működő technológiai-biológiai hálózat részévé válik. Funkcionális szempontból szerves egységet alkotnak. Ez tudásukban, ismereteikben, képességeikben és kompetenciáikban egyaránt megnyilvánul; folyamatosan felhalmoznak, miközben nem felejtenek (vesd össze Assmann 2011). Az interkonnektivitás kommunikációjukban is kifejezésre jut: a nyelvi fordulatokat, grammatikai formákat következetesen többes számban használják. Összekapcsolódásuk/összekapcsoltságuk bio-technikai eredetű és elementáris hatású. Megváltoztatja a társadalom és az egyének működését, önszemléletét és dinamizmusát. A bio-technológiai rendszer a humánspecifikumok fölébe kerekedik, átírja, megváltoztatja azokat.

E logika mentén értelmezhető a 8. rész explicit Mátrix-utalása is, amely a cyberpunk műfaj és a virtuális valóságról alkotott kulturális képzelet egyik meghatározó referenciakerete (lásd Harari 2018: 216–217; Novák – Beke – Samu 2018; H. Nagy 2008). Már az 1999-es film érzékletesen jelenítette meg a hálózati számítógépes szimuláció percepciók mezőként való működésmódját, valamint annak képlékeny replikációs esztétikáját. A Mátrix és a *Plur1bus* világát meghatározó hálózat között számos funkcionális párhuzam azonosítható. Továbbá a két alkotás által felvillantott menekülési és korrekciós módok is hasonlóságot mutatnak.

A konceptuális előképek és a sorozat által mozgósított, később tárgyalt kulturális referenciák szervesülnek a *Plur1bus* világában és narratívájában. Ezen elemek felfejtése alapvető fontosságú a sorozat jelentésképződése szempontjából.

A sorozat által vizionált globális szintű és folyamatos személyközi interkonnektivitás kiemelkedő jelentőségű a kommunikációs konvergencia korunkban tapasztalható megatrendjeiben. Vizsgálata különösen aktuális a permanens online jelenlét és elérhetőség, valamint annak pszichoszociális kontextusában. Jelen tanulmány komparatív, az önmegértést elősegítő interpretációra vállalkozik. Ennek érdekében felvázolja a sorozat által ábrázolt személyközi hálózatot, annak működését, járulékos veszteségeit és önvédelmi kivetüléseit.

A jelenségegyüttes értelmezése különösen releváns a közösségi oldalak működése, illetve az emberi kapcsolódásokat mindinkább meghatározó online környezet kontextusában. Az internet mint a hálózat kezdeti ígérete – mára részben naivnak ható vízióként – abban állt, hogy a kapcsolatteremtés gyorsabbá és hatékonyabbá válik, lehetővé téve az információk, tudásformák és tapasztalatok cseréjét, a segítségnyújtás kölcsönösségét, valamint a már meglévő szociális kapcsolatok intenzifikálását. Az idegek, a »többiek« – akik a világháló előtti korszakban csak

korlátozottan voltak elérhetők – kezdetben az újdonság és a felfedezés ígéretével telített sokaságként jelentek meg. Idővel azonban ez a percepció átalakult, és egyre világosabban látszik, hogy az ezzel kapcsolatos várakozások nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket. A pozitív hozzáadott értékek – az előzőekben felsorolt feltételezett nyereségek – mellett ezzel párhuzamosan egy meghatározó hatásrendszer is kialakult: az állandó elérhetőség pszichés terhelése, a figyelemgazdaság alapvető emberi működésmódokra gyakorolt hatása, valamint az online térben töltött idő mennyiségi expanziója. John Suler már 2004-ben rámutatott arra, hogy az online gátlásvesztéshatás (online disinhibition effect) mindenkit érint: meghatározza, hogyan érzékeljük egymást a képernyőkön keresztül, és közvetlenül befolyásolja viselkedésünket, valamint egymáshoz való viszonyulásunkat. (Suler 2004)

Bár az online térben könnyű névtelenségbe burkolózni (Aczél 2012: 115), még a valós profillal rendelkező felhasználók esetében sem jelenthető ki teljes bizonyossággal, hogy valóban azt az identitást képviselik, aminek mondják magukat. Az online térben gyakran alakul ki a sebezhetetlenség érzése: a tettek, legyenek azok félrevezető vagy durva hozzászólások, provokatív megjegyzés, illetve bántó, megalázó hangnem, sok esetben következmények nélkül maradnak. Ezen megnyilvánulások gyakran együtt járnak a felelősségérzet csökkenésével, az önkontroll és az érzelmi fékek gyengülésével, miközben a nárcisztikus jellegű érzelmek és viselkedések az elmúlt években fokozottabbá és jobban érzékelhetővé váltak (Kepe 2022), ami a dehumanizáció megjelenésének is jelentős részben magyarázatát szolgál. Az online környezet intenzív hatást gyakorol a felhasználók viselkedésére, ami tudatos jelenlétet igényel a negatív következmények elkerülése érdekében. Nem lenne-e kedvezőbb egy olyan közeg, ahol a kölcsönös tisztelet, a kedvesség, a segítőkészség és az odafigyelés érvényesül? A *Pluribus* világosan és tömören válaszol, még akkor is, ha az első évadban soha nem látható, hogy a közösségi oldalakat böngésző az összeolvadt sokaság bármely része; a válaszból ugyanakkor az is következik, hogy nincs és nem is lehet szükségük ilyen médiumokra vagy platformokra, hiszen a közös tudás, képességek és létforma minden ilyen eszközt irrelevanttá tesz.

Hálózat és interkonnektivitás

A *pluribus*beli hálózat kiépülése mindent felforgató, teátrálisan ábrázolt, traumatikus erejű globális szingularitáseseményként következik be. Ez maga az apokalipszis. Jelen értelmezés nem foglalkozik a sorozat által narrált változások Földön túli vonatkozásaival, eredetével, ugyanis magára a személyközi hiperkonnektivitásra és annak kontextusaira összpontosít. Az alkotásbeli világon hatékony és gördülékeny működésmód, „nyomasztó funkcionalitás” (Békés 2016: 18) válik uralkodóvá. (Susskind 2022) Nem kölcsönös vagy hierarchikus szintű megfigyelés zajlik (vesd össze Eggers 2016; *A kör* 2017; Csányi – Beke 2020; Zuboff 2019), hanem az egyének közötti mindentudás bontakozik ki. Hagyományosan a kulturális emlékezet változó anyagságú, ám külső médiumai (Assmann 2009) tették lehetővé az ismeretek rögzítését és felhalmozását. A *Pluribus* világában ezt a szerepet maguk a hálózatba rendeződő humán ágensek töltik be (vesd össze Žižek 2020; Gibson 1995; Hungler 2003), megvalósítva ezáltal az enciklopédizmus több évszázados

vágyát. Így a hálózathoz csatlakozott személyek esetében a hazugság lehetősége strukturálisan kizárt.

A hazugságra való képtelenség koncepciója nem előzmény nélküli a science fiction műfajában. Ezt például Cixin Liu *Háromtest-trilógiája* (Liu 2016, 2018, 2019), továbbá Bao Shu *Az idő oltárán* című, eredetileg fanfictionként íródott, majd Liu által affirmált regénye (Shu 2023) is tematizálja. A hivatkozott szövegekben a trisolaris civilizáció tagjainál a jelenség kognitív folyamataik biológiai adottságaival magyarázható: az elme mindenkor átláthatósága jellemzi őket (Beke – Simonyi 2023). Ez a sajátosság narratív következményeivel együtt a Liu művén alapuló, 2023-ban indult kínai adaptációban, valamint a 2024 óta futó Netflix-sorozatban is érvényesül. Stanisław Lem *Képzelt nagyság* című művében a GÖLEM XIV névre hallgató szuperintelligens számítógép működésmódjából fakadóan szintén képtelen hazudni; a megtévesztés mint emberi viselkedésforma számára értelmezhetetlen. Esetében a hazugság gyakorlata strukturálisan kizárt (Lem 1998: 113; lásd továbbá Majewski 2018: 167–169). Az említett pretextusok és előképek, valamint a *Pluribus* között nem (feltétlenül) közvetlen hatástörténeti összefüggés húzódik meg; sokkal inkább az ábrázolt világok működésmódjából fakadó konzekvenciákról van szó.

Az offline tér mellett az online környezet is a hazugság, a félrevezetés, a manipuláció és a megtévesztés strukturális lehetőségeit hordozza. Az elmúlt években önálló gazdasági szegmensként jelent meg az adathalászat (phishing), valamint az online csalások különböző formái – így például a romantikus átverések és a kéretlen elektronikus üzenetek tömeges előállítása –, amelyekhez kapcsolódóan Délkelet-Ázsiában szervezett, kényszermunkára épülő infrastruktúrák is működnek. (Ware – Bergman – Garrow 2025) Az online térben – különösen a mesterséges intelligencia térnyerése óta – a felhasználók identitása sokrétűen alakítható. A valós alapokra épülő külső megjelenés, vélemények és személyiségjegyek módosítására egyre kifinomultabb alkalmazások, szűrők és algoritmusok állnak rendelkezésre. Amennyiben az inautentikus reprezentáció számos formában megvalósítható, és létrehozásuk könnyű, felmerül a kérdés, hogy nem lenne-e előnyösebb egy olyan környezet, ahol az efféle viselkedés nem fordul elő, illetve lehetőségét sem biztosítja a rendszer? Ezzel együtt felvetül a kérdés, hogy nem veszne-e el egy olyan, részben önvédelmi funkciót betöltő mechanizmus is, amely bizonyos előnyökhöz juttatja a felhasználót, miközben a mindennapi életben kellemetlen, feszélyező vagy kínos helyzeteket képes mérsékelni – még ha nem is mindig tökéletes módon?

A *Pluribus* a megosztott tudás horizontja, a közösségiség paradicsoma. Mindenki csatlakozni szeretne hozzá, hogy a részévé váljon. A globális hálózat kiépülése után az egyéni csatlakozás beavatási szertartás ruháját ölti (Turner 1969), antropológiai dimenzióval ruházva fel a bio-technológiai rendszerben való léte. A csatlakozás az individuumot eltávolítja korábbi, a kollektívumtól izolált identitásától, és interkonnektált állapotba helyezi. A sorozat ennek megfelelően a tudományos-fantasztikum műfaján belül rituális modernitáskritika. A sorozatban működés közben ábrázolt személyközi interkonnektivitás koherens, homogenizált tömeget alkot.

A *Pluribus* világa elrejtja az értelmező tekintet elől azokat az újszerű bio-technikai elemeket, eszközöket és megoldásokat, amelyek megteremtik, fenntartják és

működtetik a személyközi hálózatot. Az összekapcsoltság olyannyira magától értetődő, „természetes”, hogy a sorozat nem ábrázolja annak műszaki vonatkozásait, és a szereplők közötti dialógusok sem reflektálnak rá. Nem látszik semmi abból, aminek egyébként sem lenne szabad feltűnnie: se kábelek, se kijelzők, se kezelőfelületek; így valósul meg a tökéletes funkcionalitás (vesd össze Mersch 2004: 176–177). Az állványzat (Heidegger 2004: 118–121) belsővé, interperszonálisá, valamint hálózativá válik. Ami az interkonnektivitás mélystruktúráját alkotja, nem jelenik meg a nyilvános (diskurzus)térben. Ez az evidens jelleg felerősíti a kollektív identitás automatizmusát.

A homogenitás és az egyediség, az individuum állapotának szembefordítása a *Pluribus* és egyúttal a jelenlegi közösségi média világában elkerülhetetlen, ugyanakkor egyfajta szükséges egyensúlyozásra készítet. A normák és a szocializáció egységes keretrendszerből erednek, amely a fennmaradó térben szabadságot biztosít a megjelenés, a szokások, a viselkedés és az életmód keretek közötti, egyéni önazonosság szerinti alakítására. Azonban tiszta rendszereket feltételezni az emberi viselkedés és személyiség tekintetében szinte lehetetlen. A megfelelési kényszerek, az alkalmazkodás, a túlélés és a kortárs nyomás mind azt mutatják, hogy a külső és belső hatások az egyént különféle irányokba formálhatják – még ha csak átmenetileg is. Az online világ által létrehozott újfajta kötődések és kapcsolódások jelentőségét tükrözi, hogy a Cambridge Dictionary 2025-ben a „paraszociális” kifejezést választotta az év szavának. (Cambridge Dictionary 2025) A fogalom olyan egyedülálló kapcsolatot jelöl, amelyben a kötődés tárgya egy híresség, fiktív szereplő vagy akár egy mesterséges intelligencia által megalkotott entitás; ebben az esetben nem feltétlenül áll a kapcsolat másik végén érző, élő személy. Az érzelmeket viszont nehéz felülrírni vagy revidálni, mivel gyakran sajátos logikájuk szerint működnek, és nem helytálló ezeket csupán pótléknak vagy az emberi kapcsolatok helyettesítőjének tekinteni. Egy olyan kontextusban, ahol az egyének egyenlősége és igényeik érvényessége alapvető, a presztízs és a rang fogalma értelmezhetetlenné válik, és ugyanez történik a kvantifikált online értékekkel is.

Amennyiben a közösségimédia-posztok minden felhasználónál azonos számú reakciót, kommentet és megtekintést eredményeznének, ez az elosztási mintázat a mesterségesen generált tartalmak szempontjából értelmezhető lenne, ám az egységesített tudat számára természetes és folyamatos működésként jelenne meg. (Voggenreiter – Brandt – Putterer – Frings – Pfeffer 2024; vesd össze Sándor 2025; Haidt 2025). Mit veszítenénk, ha nem lennének offline vagy online csúcstartók, és nem lenne versengés? És mit jelentene az, ha minden egyes kollektíva, illetve a sokaság (*pluribus*) minden tagja birtokában lenne az összes rendelkezésre álló tudásnak, és ez lehetővé tenné számára, hogy a bolygó minden humán pozícióját betöltse? A megismételhetetlen egyediség elvesztése Carol Struka számára a régi világrend túlélőjeként a halált jelenti, miközben egy kollektivistá társadalomból származó vagy a családjá körében maradó túlélő számára mindez radikálisan más jelentéstartalommal bír. Koumba Diabaté személye példaként szolgál arra, hogy egy olyan rendszerben, amely képes minden kívánság teljesítésére, elmosódnak az infantilizálódás, az önámítás és az önfejlődés közötti határok. Ráébred-e a szereplő arra, hogy minden vágya egy olyan világban teljesül, amely látszólagos jóakarattal, valójában azonban

asszimilációs szándékból gondoskodik róla, de ahol a vonzalom, a kritika és a fejlődési lehetőség már nem érvényesülhet? Minden Diabaté felé irányuló gesztus, kedvesség vagy előny formálisan kötelességként jelenik meg; nincs bennük személyes motiváció vagy önálló akarat.

A dolgok internetét (Internet of Things) az emberek internete váltja fel (vesd össze Békés 2016: 25–30). Ez alapjaiban változtatja meg az egyén önképét, valamint antropológiai státuszát. Az „én” információáramlási csomóponttá válik (Flusser 2011). A tudás kiegyensúlyozott, szimmetrikus személyközi eloszlása megfosztja az individuumot egyedi jellegétől, magától az individuum voltától (vesd össze Kepe 2022: 11–25). Ennek megfelelően értelmezhető az összekapcsolt szereplők részéről a saját magukra vonatkozó többes szám következetes és ösztönös használata. Amikor magukról beszélnek, lényegében mindannyiukról és mindannyiuk nevében beszélnek. Ők mindig és mindenhol megbonthatatlan egységet alkotnak. A feltűnő telefonok, televíziók, displayek és egyéb berendezések pedig csupán a hálózaton kívül rekedt személyekkel történő kapcsolattartást segítik elő. A technológia csak ott látható, ahol a hálózat nem teljes, így a látható médium a kirekesztettség jele lesz.

A kulturális evolúció (Dawkins 2021) hálózatba ren-dezi és kiegyenlíti a tudattartalmakat. Nem változtatja meg az anatómiát, ám az újszerű architektúra alapjaiban formálja át a(z) interszubjektív pszichés működésmódot. A tudásbeli homogenizálódás nyomán a különbségeket nem ismerő sokaság lép színre. A *pluribus* látszólag és deklarált módon tiszteletben tartja az intakt, a hálózathoz csatlakozni nem szándékozó maroknyi személy autonómiáját és egyéni jogait. Sőt, biztosítja létfenntartásukat, és kényelmüket szolgálja. Jóakarató patrónus szerepét ölti magára. A formátlan tömeg mérhetetlen számszerű fölénye viszont kiegyenlíti az erőviszonyokat hoz létre. A társadalmi hatékonyság és a zavartalan boldogság (látszata) pedig őszinte ideológiai elkötelezettséget, bizonyosságot eredményez a sokaságon belül. A haladás egyértelműségét és szükségszerűségét vetíti előre.

Járlékos veszteségek és ellenállás

A közösségiség irányába mutató változások szükségszerűségeként jelennek meg a sokaság számára, elrejtve, illetve irrelevánsá téve az átalakulások során fellépő járulékos veszteségeket. Pedig ezek igencsak változatosak, számbavételük szintén fontos. E következmények az egyéni szinttől a közösségeken belüli viszonyrendszereken át egészen az (inter)kulturális identitásokig terjednek.

A magas szintű kollektivitás nemcsak korlátozza, hanem egyenesen ellehetetleníti a személyközi intimitást, az érzelmi közelséget. Az ugyanis igényt tart a határokról, a diszkrét távolságokra, az elválasztottságra, a nem mindig és nem mindenhol magától értetődő együttlétre (Barthes 1997; Illouz 2007). Ahol minden tudás, ismeret és érzés automatikus megosztatik, ott már lényegében nincs mit megosztani, ott minden közös. Az érzelmi inkontinencia, illetve a holdingra való képtelenség (Tári 2023: 96) a közösségi működésmód automatizmusából fakad. A kollektivitás totalitásával nem csupán az intimitás, hanem az egyéni döntéshozatal, cselekvőképesség, autonómia is felfüggesztődik. Mindenki a hálózat részeként, apró építőköveként működik; nincs mód a normalitástól történő eltérésre, diszfunkcionalitásra.

Az online kapcsolatok bensőségességének kérdése, valamint az offline és online relációk közötti különbségek a kötődés, a bizalom és az elköteleződés dimenzióiban máig elméleti viták tárgyát képezik. Az ember társas természete nem implicálja azt, hogy mindenki azonos lehetőségekkel és kompetenciákkal bír szociális hálózatának kialakításához. A családi, baráti, informális, munkahelyi vagy érdeklődés mentén szerveződő közösségekhez való kapcsolódás offline környezetben sem evidens, mivel az ilyen közösségek működését komplex, többtényezős viszonyrendszerek határozzák meg, beleértve a csoportdinamikát, a konfliktuskezelést és a részvétel fenntartásához szükséges egyéni erőfeszítéseket. Az online kapcsolódások sajátossága, hogy a bővülő kapcsolati potenciál ellenére a relációk fenntartása nem kötelező érvényű, megszüntetésük pedig minimális következménnyel jár. A ghosting jelensége rávilágít arra, hogy az online közegben a komplex interperszonális helyzetek kezelése sok esetben a reláció megszakításának technikailag egyszerű, ám érzelmileg egyenlőtlen módjában valósul meg. Az online illúziók és digitális avatárak világában az internetes relációk az emberi interakciók és a technológiai környezet szempontjából egyaránt bizonytalanságokat hordozhatnak. (Kruger – Epley – Parker – Ng 2005)

Az okoseszközök folyamatos és azonnali elérhetőséget biztosítanak; ez az online ismerkedés és kommunikáció sajátosságaival párosul: a résztvevők gyakran minimális információ alapján igyekeznek teljes képet alkotni egymásról, miközben a félreértések és egyéb hibák valószínűsége jelentősen megnő. A folyamatos és magas szintű személyközi interkonnektivitás állapota lehetővé tenné a diszfunkcionalitások kiiktatását, az automatizáció pedig chatbotok és egyéb generatív mesterségesintelligencia-alkalmazások formájában valósulhatna meg. Ennek alapjául szolgálhat a személyre szabottság és a mindenkorai rendelkezésre állás. (Vesd össze Wu 2024) A *Pluribus* a látható technikai eszközök nélkül megvalósuló hiperkonnektivitás stádiumát szemlélteti. Ebben az értelemben a sorozat által ábrázolt sokaság (*pluribus*) az online közösségimédia-dinamikák és a generatív MI-alkalmazások chatbotok formájában működő automatizációjának extrapolált változatát nyújtja.

A *Pluribus* világában a hatékonyság a kiszámíthatatlanság és a kezelhetetlenség (Rosa 2024) kiiktatását jelenti. A mindentudás és az effektivitás pedig a romantikát (Doorman 2007) is felszámolja. Ezek mind externáliák, járulékos veszteségek. (Žižek 2025: 18–28)

Ez nem a Kelet kollektívizmusának és a Nyugat individualizmusának hagyományos szembeállítása; a közösségiség univerzális jellegű. Általánosságát a *The Doors* amerikai zenekar *People Are Strange* című dalának a sorozat 6. részének végén hallható feldolgozása is érzékelteti. Az 1967-es szerzeményt a brit és török gyökerű Kit Sebastian formáció adaptálta a *Pluribus* számára. A duó kételemű neve nyelvi szinten fejezi ki az általuk képviselt kulturális hibriditást. A cover többnyelvű szövege a sorozat domináns emberképének kontextusában sajátos akusztikával és jelentéssel telítődik. A kollektívált ember identitásának feloldása következtében már nem ismeri a „stranger” pozícióját. A kulturális viszonyrendszert e homogenizációs folyamat hatja át (vesd össze Han 2021: 68–69; Žižek 1997). A hangzásvilág, valamint a stílusok szintjén is kifejezésre jutó

konzolidált sokszínűség a sorozat zenei aláfestésének, soundtrackjének jelentős részét meghatározza. Mindez a különbségek meglétét és figyelembevételét előfeltételező „politika felszámolása” (Czopf 2024a: 13; lásd továbbá Czopf 2024b, 2024c; Žižek 2025: 29).

A *Pluribus* mint cím a maga invenciózus tipográfiai kialakításával az egyén(iség) amorf tömeg általi bekebelezését és megszüntetését illusztrálja (vesd össze Ortega y Gasset 2024; Le Bon 2022). A szembeötlő 1-es szám az individuumot a maga megismételhetetlen egyszerűségében jeleníti meg, de már beleolvadva a sokaságba. Feloldódik, elveszíti önálló identitását, felismerhető körvonalait, vonásait, jegyeit; a többi elemtől megkülönböztethetetlené válik. Ez különösen szembeötlő a Dave Porter komponálta főcímdal minden epizódban megjelenő, Kodachrome-szerű képi megjelenítésében. A szisztematikusan ábrázolt szimultán fordítói gyakorlat révén hasonló egyneműsítő logika hatja át a sorozat által megszólaltatott nyelveket (vesd össze Derrida 2005: 18–19, 113–114). A címben feltűnő 1-es szám és a pixeleszerűség a digitális kódra utalva általános érvényűvé váló homogenizációs folyamat számítástechnikai kontextusban való értelmezésének lehetőségét is felvillantja. E tanulmány ugyanakkor nem vállalkozik az utóbb említett interpretációs irány követésére.

A *pluribus* mint komplex személyközi entitás az externáliákat és azok hosszabb távú következményeit nem veheti érdemben figyelembe, hiszen a korrekciós lépések saját létét veszélyeztetnék. Ez a belső rendszerbeli tehetetlenség zavartalan és optimális működés látszatát keltő ideológia megjelenését eredményezi, és azokra a személyekre, akik nem részei a hálózatnak, a csatlakozás irányába gyakorol nyomást.

A sorozat 7. részében a Rhea Seehorn által alakított főszereplő, Carol Sturka az R.E.M. 1987-es, mára kultússá vált szerzeményének refrénjét énekli. Erre kiemelt pozícióban, a főcímdal előtt kerül sor. „It’s the End of the World as We Know It” – ismétli háromszor a közismert sort Carol, miként az az eredeti szám részét képezi. A szöveget („and I Feel Fine”) azonban egy erőteljes fekete vágás szakítja félbe: amit Michael Stipe kiénekel, azt a filmbeli karakter magában tartja. A streamingszolgáltató oldalán elérhető nyitókép a nő kétségbeesését és eltökéltségét egyaránt kifejezi, a zuhanást sugalló kompozíció pedig megerősíti ezt az érzelmi ambivalenciát.

Carol úgy válik kirekesztetté, hogy nem is akar a hálózat része, alkotóeleme lenni. Emberi mivoltát a formátlan tömegtől izolált egyedi individuumként képzei el és gyakorolja – a maga gyöngeségeivel és hiányosságaival egyetemben. Esetében ez választás, aktív önpozicionálás és nem szükségszerűség kérdése. A társadalmi mozgások és indoktrináció ellenére következetesen ellenáll. Nem hajlandó elfogadni a járulékos antropológiai veszteségeket, externáliákat. Számára a körülötte zajló átalakulások nem a progresszió jelei. Ez nem neofóbia, hanem morális, józan számvetésen alapuló realizmus a narratíva által implikált értékhorizont keretében. Ez nem a fejlődéssel való szembehelyezkedés (vesd össze Žižek 2025: 30–31), hanem nyílt és egyértelmű értékvalasztás.

Carol Sturka hadat üzen az interkonnektivitásnak: videókat készít és továbbít a csatlakozás előtti „igazi”, autentikus embereknek, toboroz. Célja a hálózat kiépülése előtti állapot restaurációja. Meg szeretné szüntetni, felrobbantani az összekapcsolódást lehetővé tevő, működető és fenntartó biológiai-technológiai rendszert.

Film- és sorozatjegyzék

- A 3-test-probléma (3 Body Problem)*, 2024-, alkotó David Benioff, D. B. Weiss, Alexander Woo.
A kör (The Circle), 2017, rendező: James Ponsoldt.
Better Call Saul, AMC, 2015–2022 (6 évad, 63 rész), alkotó Vince Gilligan, Peter Gould.
Breaking Bad (Totál szívás), AMC, 2008–2013 (5 évad, 62 rész), alkotó Vince Gilligan.
Mátrix (The Matrix), 1999, rendező: Andy Wachowski, Larry Wachowski.
Mátrix – Forradalmak (The Matrix Revolutions), 2003, rendező: Andy Wachowski, Larry Wachowski.
Mátrix – Újratöltve (The Matrix Reloaded), 2003, rendező: Andy Wachowski, Larry Wachowski.
Mátrix – Feltámadások (The Matrix Resurrections), 2021, rendező: Lana Wachowski.
Pluribus, Apple TV, 2025 (1. évad, 1–9. rész), alkotó Vince Gilligan.
Three-Body (San ti), 2023-, forgatókönyvíró: Tian Liangliang, rendező: rendező Yang Lei, Vincent Yang.
X-akták (The X-Files), 1993–2002 (11 évad, 218 rész), alkotó Chris Carter.

Felhasznált irodalom

- Aczél Petra 2012 *Médiaretorika*. Magyar Mercurius, Budapest.
- Assmann, Aleida 2009 Szövegek, nyomok, hulladékok: a kulturális emlékezet változó médiumai, fordította Göröf Balázs. In Kisantal Tamás szerk. *Narratívák 8.: Elbeszélés, kultúra, történelem*. Kijárat Kiadó, Budapest, 146–159
- Assmann, Aleida 2011 *Cultural Memory and Western Civilization. Functions, Media, Archives*. Cambridge University Press, Cambridge–New York.
- Barthes, Roland 1997 *Beszédtöredékek a szerelemlről*, fordította Albert Sándor. Atlantisz Kiadó, Budapest.
- Beke Ottó – Simonyi Gabriella 2023 Kígyó és hazugság. A hazugság(képtelenség) jelensége és kontextusai Cixin Liu Háromtest-trilógiájában. *Kultúra és Közösség*, 3: 117–124.
- Békés Márton 2016 Antikibernetika. *Kommentár*, 1: 18–37.
- Cambridge Dictionary, Cambridge University Press & Assessment 2025 <https://dictionary.cambridge.org/editorial/word-of-the-year> (Megtekintés dátuma: 2026. január 26.)
- Czopf Áron 2024a *Térforradalom*. Századvég Kiadó, Budapest.
- Czopf Áron 2024b Állítsuk meg őket! *Kommentár*, 3: 150–158.
- Czopf Áron 2024c *Metapolitika*. Kommentár Alapítvány, Budapest.
- Csányi Erzsébet – Beke Ottó 2020 A közösségi média disztópiája. (Dave Eggers: *A kör*). *Godišnjak (az újvidéki Bölcsészettudományi Kar évkönyve)*, 2: 269–283.
- Dawkins, Richard 2021 *Az önző gén*, fordította Síklaki István. Kossuth Kiadó, Budapest.
- Derrida, Jacques 2005 *A másik egymelvése: avagy az eredetprotézis*, fordította Boros János, Csordás Gábor, Orbán Jolán. Jelenkor, Pécs.
- Doorman, Maarten 2006 *A romantikus rend*, fordította Balogh Tamás, Fenyves Miklós. Typotex Kiadó, Budapest.
- Eggers, Dave 2016 *A kör*, fordította Nemes Anna. Európa Könyvkiadó, Budapest.
- Flusser, Vilém 2011 A technikai képek univerzuma felé. 11. Játzani, Maleczki József fordítását átdolgozta Dalma Török. *Artpool Művészetkutató Központ*, <https://www.artpool.hu/Flusser/Univerzum/11.html> (hozzáférés dátuma: 2026. január 6.)
- Gibson, William 1995 Johnny, a kacattár, fordította Gáspár András. In: Gibson, William – Sterling, Bruce – Shiner, Lewis – Shirley, John – Swanwick, Michael 1995 *Izzó króm*, fordította Hoppán Eszter, Gáspár András, Szántai Zsolt, Bódy Tamás, Szántai Andrea. Valhalla Páholy, Budapest, 11–36.
- Haid, Jonathan 2025 *A szorongó nemzedék. Hogyan vezetett a gyerekkor nagy árhuzalozása a mentális megbetegedések számának megugrásához?*, fordította Papolczy Péter. Corvina Kiadó, Budapest.
- Han, Byung-Chul 2021 *A szép megmentése*, fordította Csordás Gábor. Typotex, Budapest.
- Harari, Yuval Noah 2018 *21 lecke a 21. századra*, fordította Torma Péter. Animus, Budapest.
- Heidegger, Martin 2004 Kérdés a technika nyomán, fordította Geréby György. In: Tillmann J. A. szerk. *A későj-kor józansága II.* Göncöl Kiadó, Budapest, 111–134.
- H. Nagy Péter 2008 *Idegen (látvány)világok. Tanulmányok a science fiction és a cyberpunk filmekről*. Lilium Aurum, Dunaszerdahely.
- Hungler, Tímea 2003 Cyber-memória. Vírus az emlékezetben. *Filmvilág*, 2003/3: 26–27.
- Illouz, Eva 2007 *Why Love Hurts: A Sociological Explanation*. Polity Press, Cambridge.
- Kepe Nóra 2022 *A közösségi média önimádó embere. Technológiai emberkép a 21. században*. L'Harmattan Kiadó – TIT Kossuth Klub Egyesület, Budapest.
- Kruger, Justin – Epley, Nicholas – Parker, Jason – Ng, Zhi-Wen 2005 Egocentrism over e-mail: Can we communicate as well as we think? *Journal of Personality and Social Psychology*, 89(6): 925–936.
- Le Bon, Gustave 2022 *A tömegek lélektana*, fordította Balla Antal. Kárpátia Stúdió, Budapest.
- Lem, Stanisław 1998 *Képzelt nagyság*, fordította Hermann Péter. Poligráf, Budapest.
- Liu, Cixin 2016 *A Háromtest-probléma. 3/1*, fordította Pék Zoltán. Európa Könyvkiadó, Budapest.
- Liu, Cixin 2018 *A sötét erdő. A Háromtest-trilógia. 3/2*, fordította Dranka Anita. Európa Könyvkiadó, Budapest.
- Liu, Cixin 2019 *A halál vége. A Háromtest-trilógia. 3/3*, fordította Dranka Anita. Európa Könyvkiadó, Budapest.
- Majewski, Paweł 2018 *Between an Animal and a Machine: Stanisław Lem's Technological Utopia*, translation from Polish by Olga Kaczmarek. Peter Lang, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Warszawa, Wien.
- Mersch, Dieter 2004 Medialitás és ábrázolhatatlanság: Bevezetés egy „negatív” médialelméletbe (részlet), fordította Sándorfi Edina. *Filológiai Közöny*, 3–4: 171–186.
- Novák Anikó – Beke Ottó – Samu János 2018 A cyberpunk térhódítása (Poétikák és diskurzusok). *Godišnjak (az újvidéki Bölcsészettudományi Kar évkönyve)*, 2: 63–76.
- Ortega y Gasset, José 2024 *A tömegek lázadása*, fordította Scholz László. Helikon Kiadó, Budapest.

- Rosa, Hartmut 2024 *A kezelhetetlen*, fordította Csordás Gábor. Typotex Kiadó, Budapest.
- Sándor Alexandra Valéria 2025 *A lájkok rabjai. A közösségi média fogságában*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Suler, John 2004 The online disinhibition effect. *Cyberpsychology & Behavior*, 7(3): 321–326.
- Susskind, Jamie 2022 *Politika a jövőben. Életünk a technológia uralta világban*, fordította Torma Péter. Athenaeum Kiadó, Budapest.
- Tari Annamária 2023 *Hol a boldogság mostanában? AI/deepfake/TikTok/valóság*. Central Könyvek, Budapest.
- Turner, Victor 1969 *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure*. Aldine Transaction, Brunswick and London.
- Voggenreiter, Angelina – Brandt, Sophie – Putterer, Fabian – Frings, Andreas – Pfeffer, Juergen 2024 *The role of likes: How online feedback impacts users' mental health*. *WEBSCI '24: Proceedings of the 16th ACM Web Science Conference*: 302–310.
- Ware, Gemma – Bergman, Justin – Garrow, Matt 2025 Scam factories: The inside story of Southeast Asia's brutal fraud compounds. *The Conversation*, <https://theconversation.com/scam-factories-the-inside-story-of-southeast-asias-brutal-fraud-compounds-250448> (Hozzáférés dátuma: 2026. január 29.)
- Wu, Tingying 2024 AI love: An analysis of virtual intimacy in human-computer interaction. *Communications in Humanities Research*, 50(1): 143–148.
- Zuboff, Shoshana 2019 *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power*. Public Affairs, New York.
- Žižek, Slavoj 1997 Multiculturalism, Or, the Cultural Logic of Multinational Capitalism. *New Left Review*, 225: 28–51.
- Žižek, Slavoj 2020 *Hegel in A Wired Brain*. Bloomsbury Academic, London.
- Žižek, Slavoj 2025 *A haladás ellen*, fordította Bialkó László. Európa Könyvkiadó, Budapest.